ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ދިދަޔަށް

މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ ނިކުތް މަޖައްލާ "އަލްއިސްލާހު" ގައި ފަޟީލަތުއްޝައިޚް ޙުސައިން ސަލާޙުއްދީން ލިޔުއްވާފައިވާ މަޒުމޫނެކެވެ. އެމަނިކުފާނުގެ މިމަޒުމޫނަކީ މަޝްހޫރު އެޗް.ސީ.ޕީ. ބޭރު ކުރެއްވި ސްވާމީކަން ދެއްކެވުމަށް ޖަވާބު ސިޔާސީކޮށެވެ. މިމަޒުމޫނު ޝާއިޢު ކުރެވިފައިވަނީ 1933 ވަނަ އަހަރުގެ ޝަވްވާލުމަހު 6 ވަނަ ދުވަހު ނިކުތް "އަލްއިސްލާހު" ގެ އަދަދުގައެވެ. މިމަޒުމޫނު އަލުގަނޑުމަކުން މިޝާއިޢު ކުރަނީ "ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ދިދަޔަށް" މިސުރުޚީގެ ދަށުގައެވެ.

- އިދާރާ -

ތާރީޚުގެ ވަޅިކަށްބަރާއް

١٣٤٦ ހ. މިވަނަ އަހަރު

ބައްޖީންދާރުން މިތާރީޚު ލިޔާ ކަލޭގެ ގޮސް ކޮޅުނބުގައި ހުއްޖައި، މިސްވާޖަރު އެޗް.ސީ.ޕީ. ބޭރު ފޮނުއްވި ސްވާމީކަން ހިތުން ޤަވާބުގެ ތަރުޖަމާ:

އޭ މާތްވެގެންވާ ސާހިބާއެވެ!

ދިވެހި ރާއްޖޭގެ މިހުން "ބައްޔެތި" އާ ގުޅިގައި ހިކުރާގަތުކައި ރާއްޖޭގެ އެހެނިހެން ދިދަތަކާ ވާހަކައިން ތިތަސްވާރު ކުރައްވަނީ، މިކަރައިގެ ސިންގަޔިންގެ ގޮތުގައި، އެކަހަލަ ދިދަތަކެއް ނުވާތޯއެވެ.

އަޅުގަނޑު ހިކުރަނީ، ރާއްޖެއަށްފުރު މިކަރައިގައި ދިދަތަށް މާލިނަވާނަ ކަމަށްވެ.

އަދި ކަލާނގެ އެއްކައުވަންތަކަން ނުދެނެ ޖާހިލުކަމުގައި ތިބޭ ކޮންމެ ބަޔަކުރެ، އެބައެއްކާ ކުރިމަތިވާ ޖަބަރި ކޮންމެ ގަދަ ބާރަކި އިލާހާއި ކަމަން ނުވަތަ ކޮންމެވެސް ދެބާވެއް ކަމަން ހަދައި، އެއީގެ ސިފައަށް އެބައެއްކުގެ ވިސްނުމުގެއެކު ގޮތްކަން ކިޔައި ހަދަނީ ކަމަށްވެ.

މިގޮތުގަ ރާއްޖޭގެ މީހުންވެސް އިސްލާމްދީނާ ތިބިއިރު ގެންގުޅުނު ދިދަތަކާ ތަރުހީން ބުޅާދިކެއްގެ ނަންތަށް އަދިވެސް ހުރިއެވެ.

އެއީ އެމިހުން އިސްލާމްދީނާއި ދުރު ދުވަހު އަސްލު މާނައިގެ މައްޗަން ގެންގުޅުނު ތަކެތި ކަމުގައި ވިދަސް.

އިސްލާމްވި ފަހުން އުތުރުބުރީގައެވެ
މިބަފައިވަނީ، ޝާއިރުންގެ ދަރަޖައެވެ.
މިއީ އަދުގަނޑުގެ ފެންނަގޮތެވެ.
މިގޮތުގައިވެސް ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި
ގޮތުގައި ބޮޑުވެގެން ދިޔަ ބޮޑުތަކުގެ ހުރިހާ
ކަމެވެ. ބޮޑު ހުރިހާ ކަމެއް ނުނިމެވެ.

ހަމަ ބަލާ، ވަކިން ނުނިކުމެ ފިލާވަޅެވެ
ޝާއިރުންނެވެ. ކުރިން ނުކުމެ ބޮޑުބޮޑު
އުނދަގޫ ދި. ހަދާ ހިއްކައި، ހަޑިވައި، އަހަރު
ދިބޮސްކަމި އުޅުއެވެ. އާޒިމް މިއީ،
ކަނޑު ފަރުދިވާނީއެވެ. ކަލް ހިދަދާރަކުން
އަހައިގެން ބިންހިމަ ފަޅުކުން ރަށުތެރެ
ނަގައިގެންވެސް ހިނގައިދެއެވެ.
ގައި މުސާ އަޔެވެސް މިފަދަ
ދެކެވެއެވެ.

ދިވެހި ހުރިހާ ހާހިއްކެވެ.
މިސްކިތުގެ ދާރު އަޔ، ހާއްޖު
އިސްލާމްދަންފުޅު އުފުދުނު ދެކެވެއް
ކުރުގައި ފެނުއެވެ. ކަންމުއްކަސް މިއީ
މުއްމިން ޖިންނިއްކެވެ.
އެއްވެސް ނުބައި ކަމެއް އެއީގެ
ކަބައްކުން ނާންނާނެއެވެ.

ހަންޖެ މިއީ، އަނގޮން
ޝާއިރުންނެވެ. ވަރަށްދެރަ މުޅުދާރު
އެއްކަމެއްމެއެވެ.

ވިގަނޑު މިއީ މަރުގެ ހުރިހާ ކަމެވެ.
ކުއްލި ކުއްލިއަކުން މިސްކިތުން މަރުވުމުގައި
ވަބާކަމަށް، ރޯގާތަކުގެ ސަބަބަކީ، އެއީ
ކަމުގައި ހިކުރުމެވެ.

ކުޑަހުރެ މިއީ، ވަރަކަށް މުޅުދާރު
ޝާއިރުންނެވެ. ވަރަށްގިނަ ދުއްތުރާ
މިސްކިތުގަނޑުގަނޑު ދޮ އެއްގަޅުކަމެވެ.
އަރުހަރަނގަބާ އަނބު، ވަރަށްބޮޑު
ދުރުގެ ހާސިލުވެ. ބިޅި ހިލުދާވީ ހިތާކުރާށެވެ
ހިތާލެވެ ނުކުމެ ދެފޯތި ޢުމުރެ ނުނިމެ
ދިލަދާރު ވުކުރެވެ.

އަތޮޅުދައިވަރު ޢާއްމު، ވަޑާން ހަރުވާ
ޝާއިރުންނެވެ. އަރިހުގައި ބޮޑު ރަށްރަށުގައި
ރަށުތަކެއް އެބުން.

ލައިސްއުރިވި މިއީ ދެބަރުސް-
ވެރިކަމުގައި އެދޭ ޝާއިރުންނެވެ. މިހާރަށް
ބަލިގަދައްސަ ލުތަ ހިތުކުރުން، މާބަރުނު
މިހުރި ބަރުނުގައި ދޮރުގު އަރައި އެދެއްވެ.
މުޅިދުވި މިއީ ފެނުނު ދެބުހުރަށްމާރު
ދޮޅުވެލެވެ.

ހަމްދުނު މިއީ ގެއަށް އެދުވެގެން އެދޭ
ބާޖަގެ ދުރު ސަފާރަތުވެގެ ދޮޅުވެވެ.
އިންސާނު ހިތަ ފުރާއްމ ގޮވައިގެން އިންސަ
ފިލާވައް ހުރިހާ.

ބަބުރުލަކު ބަޖެއްދުރު ދަލުމަހުގެ،
ހުވަތަ ލަދުގެފާހު، ހުވަތަ މާބައި، ހުވަތަ
ލިޔުފިޔާހި ކުރުހުށަހަޅުގެ ހުވަތަ
ބަޖެފުރުދަ، މިއީ ލިންފާރު ދިންނިއެވެ.
މާގަދަފަދަ ޝާއިރުންނެވެ. އަބަދުވެސް ބަޖެ
ބަޖެއަލާއި ލައިމުވައް ބަޖެއަލާއި،
ފިސްތުމުއަލާއި ގެންގުވެއެވެ. އެހާގެ ހަރަށް
ގަދަވިއްދު ލިންމުދަލާ ހުރައެވެ. އަންހުނުންގެ
ލިބަޔި މިއެވެ. މިނާގެ ފާހަކަ ވަރަށް ދިގެވެ.

ތަރުގައިރާ ކަނބުލޮގޭ ޅެމު
ބަޔާންކުރު ކަލޭގެ ހިތް އަނބުރާ ބުނެލީމެވެ.
ތަރުޖަމާކޮށް ބަލައިލިއްޔާ، މިކަނބުލޮގޭ ވާހަކައެވެ.
މިހާރު ތަރުކަން އަދިވެސް ނަންބުރެއް ހުރި
ތަރުބިއްޔަތު މިއަށް. އަދުގަނޑު ހިތުން،
ދިރިހުރި ތަރުބިއްޔަތު އިހުމިހުންވެސް، މިބަލަތަކާ
ހުރިހާ ކަނބަލުން ގެންގުޅުއްވައި އެހެންވެސް
ތަރިކަމާ ޖެހިގެންދާ ބޭރުމީހުންނާ ވަރަށްގިނަ
ނުނުވޭ. މިއިން ކަނޑު ދުވަސްވެސް
ނަސޭހާއި ބަސްކޮށް ހިތާއި ބަނދު
ހަރުއިހަދި ހުރުމާއި، އެދިއްޔާ ސިފަވެދާ
އިންސާނުންގެ ސިކުނޑިއަށް
ވަރުގަދަ ކަމަށް ވާހަކަ، ފަދަ،
ދިކޮށްދީފައި ވާހަކަތަށް ކަލޭގައި ފުރިހަމަ
ފިކުރާ ނުލައި ތިބުމަށްވުރެން މިހެދުމާއި
މިކަނބަލުން ހުރި އެހެންފަރާތުން ތަރުބިއްޔަތު،
ހަދައިދެއްވައިދޭނެވެ.

ވަތަރަން: ބަޔާންކުރަކުރާގޭ ބަނދަރު:
އިރުދުއި ކަލަނާ ބަނޑުން، ނުކުރެ
ރަސްމީ ދަރަބަސް، ކުއްލިއަކު ރަސްމީބަޔާ އެދުރު
ކަލޭގެ ފަރާތުވެ. ކަލޭގެ ފާނި ކަލޭގެ ފަހަރުގެ
ވައިކަލަނާއި ކައިވެނި ބައްދަލުވެއްޖެން
ދިބުން ހަވައްސަރުން ބުނި ފުލުހުންނާއި
ކައިވެނި ބައްދަލުވެއްޖެން ހުސްނަވާ
ކަލޭގެ ފަރާތުވެ. މިބައްވަރުން އިހުގެ މިހުން
ކިޔާފައި އަހުންނަ ވަކިއްކަޅި، މިހަރު
ވިސްނައިދީ ނަމަ ޖައިރާންވާހަ ފަދަ
ވަކިއްކަޅިވެ. އަދި ހިވާނޑުގިހާ، މިބައްވަރުން
ކިޔައިފައި ހުންނަ ވަކިއްކަޅި އެއްގެ

މާނައިން ކިޔަންވީ ހަރުކަޅި ކަކަޅި
މާނަވަކާއި ފުރުނަސް އެވަކަޅި އެކި
މިހުން، ހުރިހައި ޖަބުރި ކަންވަރެވާއި
ބާރުވެ އިދާރާން ކަމުގައި ދައިގެން މިބި
ބަރަކަ ކަމުގައި ފުދުން އެބަދަލުގެ މުޅާދަކު،
އަދި އެހެން ގަވަކަން ހުރި މާނަވަކާއި
ކަމުގައިވެސް ފުދާނެވެ. ހާއްޖަގެ ތަރުމު
ޖަމާނާގެ ޖާރިމުންގެ ހުރު މިކަކަދު
ގަވަކަތްވެ. މިދާދުގައި ހާއްޖަގެ މިހުން
ވިއްބައި އިސްދާމިދިނުގެ ނުދު ހާއްޖޭއަން
ވަނުމުން އެބަވަގެ ޅުއާމީޖެ ވިދާވައް
ވިދާގަނޑިކަނުމެއް
ކަނޑެކަނޑެއިގެން ގާސް އަދި ވަކިން އެވިދު
ހަދުނުގެ ޖަމާނަށްވުރެގައި މިސްކަމުކަނުގެ
އިއްވިޔާދުގެ އެޖެދާވި ސާފުވެ، މިހުރީ ހުރި
އެބަވަވާގެ ކަން ވައްޖެހުގެ ރަދައްކަސި
ނަންވަކަވެ. އެޖަމާނަށް ފަހުގައި އެފުދުން
އިދާމުފިރުން ސަވައިވާނުގެ ދައްދަމާ
ހަސްގެ ހާމަ ކާނު އެދަ އުދަ ވަލު ދަ އި
ހިނގައްޖެއްވެ. އެޖަމާނުގެ އިދާމުފިރުން
ލިޔާފައި ހުރި ޖެންވަކާއި ބަސްވަދުން
މިބަސްދައްކަން ހުރިވެއްވެ.

މިވާހަކަ މިމަޢުލޫމާތުގައި މިމިޙުސް
ހާއްޖޭގެ ދުވިވަކާ ގެދުގައި އަދި މިއަހްވުރު
އިވަހަން ފުރިހަމަ ޖަވަކަ އެސިގަދައްވާ
ބާއިކަދަކު މިޖަޖެއްދާ ދުކަދައްވައިވިސަދަ،
އެބާއިކަދުކުގެ ދައިދުމުދުވަން މިޖަޖެއްދާއަން
ވައިދާއައް ކުރައްވުން އެދިގެންނެވެ.

(ނިމުނީ)